

A Magyar Országgyűlés **Emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottságának**
A 2002 és 2010 között és különösen 2006 őszén az állam részéről a politikai
szabadságjogokkal összefüggésben elkövetett jogsértéseket vizsgáló albizottsága

részjelentése
(javaslat)

Alapvető politikai szabadságjogokat érintő állami jogsértések Magyarországon
2002. május és 2010 április között (kivéve 2006 ősze)

A 2002 májusa és 2010 májusa közötti időszakban működött szocialista-liberális (Medgyessy, Gyurcsány) illetve szocialista kormányok (Bajnai) időszaka alatt a hatalom képviselői az alapvető politikai szabadságjogok (vélemény-nyilvánítási szabadság, sajtószabadság, egyesülési és gyülekezési jog) gyakorlását saját hatalmuk fenntartása érdekében korlátozták, illetve követtek el ezen a téren durva jogsértéseket. A törvények ualmának jogállami alapelvét felülírta a hatalom minden áron való megőrzésének pragmatikus célja, melynek a hatalom több esetben a jogalkotást és a jogalkalmazást is alárendelte. Az ellenállás tömegessé válásával és erősödésével az állami szervek jogsértései is fokozódtak, 2006 őszén érték el csúcspontjukat. 2006 ősze után is folytatódott a jogsértő emberi jogi gyakorlat és jogértelmezés, amely a 2006 őszi brutalitás szintjét nem érte el. Bár 2006 őszéhez mérhető súlyos következményű, végletekig durván és véres rendőri fellépésekre nem került sor, azonban az alapvető szabadságjogok érvényesülése még ekkor sem felelt meg a nemzetközi egyezményekben és hazai jogszabályokban előírtaknak.

A hatalom megtartására irányuló jogalkalmazás egyik fontos eszköze a rendőrség lett, amely a politikai szabadságjogok tekintetében nem csak a közrend és közbiztonság jogállami elvek szerint cselekvő öreként járt el, hanem több esetben a jogsértő hatalmi akarat végrehajtásának eszközévé vált. A nem kívánatos, kormányellenes tüntetések jogellenes felosztatásával, az ott tüntetők jogtalan előállításával, tömeges igazoltatással, a velük szembeni erőszakkal, megalázó és embertelen bánásmóddal, a tüntetések kordonerődbe zárásával, a szabadságjogok gyakorlását korlátozó jogszabályok (pl. passzív engedetlenség szabálysértés, lex tojás tv.) jogi gumibotként való használatával és az alapjogaikat gyakorlók társadalomra veszélyes elemként történő beállításával jogállamban megengedhetetlen módon megpróbálták elrettenteni az embereket attól, hogy alapvető jogaikkal éljenek. Mindez a társadalom jogállamiságba vetett bizalmát és a rendvédelmi szervek megítélését is súlyosan rombolták. A jogállamiság elveinek követése helyett önkényuralmi rendszerekre emlékeztető lépések megtételére ragadtatta magát a rendőrség.

A strasbourgi Emberi Jogok Európai Bírósága és a magyar Alkotmánybíróság egybehangzóan több alkalommal megállapította, hogy az állam kötelessége az alapvető jogok tiszteletben tartásában nem merül ki abban, hogy tartózkodnia kell megsértésüktől, hanem magában foglalja azt is, hogy gondoskodnia kell az érvényesülésükhöz szükséges feltételekről.

A rendőrség a vizsgált időszakban nem tudott megfelelni a gyülekezési jog és többi alapvető politikai szabadságjog érvényesülésének biztosítását garanciákkal előíró jogszabályi előírásoknak és a jogállami elvárásoknak.

A rendőrség alapvető szabadságjogokkal kapcsolatos tevékenységét a jogvédő szervezetek mellett nemzetközi és hazai bíróságok, ügyészségek, az állampolgári jogok országgyűlési biztosa és a Független Rendészeti Panasztestület számos alkalommal jogellenesnek minősítette. A jelentésben felsorolt esetek döntő többsége a Nemzeti Jogvédő Alapítvány és Szolgálat (www.njsz.hu) által

ellátott ügyekből került ki és az albizottság által lefolytatott meghallgatások során szerzett információk is fontos adalékot jelentettek.

A rendőrség tüntetésekkel kapcsolatos joggyakorlata különösen 2003. július 1-je - Gergényi Péter budapesti rendőrfőkapitánnyá történt kinevezése – után óta fordult nemkívánatos irányba. Jellemző, hogy Gergényi Péter az albizottsági meghallgatásán a 2006 ősze előtti tüntetésekkel kapcsolatos rendőri intézkedések során történetekből semmire sem emlékezett .

A vizsgált időszakban számos alkalommal került sor bíróságok és hatóságok által megállapítottan tüntetések jogellenes feloszlására, tüntetések jogellenes megtiltására, tüntetők vagy annak tekintett személyek személyes szabadságának önkényes és jogellenes korlátozására, fogva tartására, embertelen, megalázó bánásmód alkalmazására és jogalap nélküli – szabálysértési - és büntetőeljárások megindítására. Az albizottság a részjelentésben felsorolt jogsértéseket azokban az esetekben látta bizonyítottnak, amikor a jogsértések tényét jogerős bírósági vagy ügyészségi határozat , hatósági döntés, állampolgári jogok országgyűlési biztosa vagy Független Rendészeti Panasztestület állapította meg. Voltak olyan esetek, amikor a rendőrségi gyakorlat felülvizsgálata nem bizonyult jogellenesnek, azonban ellentétes volt a korábbi gyakorlattal, különösen a gyülekezési jog gyakorlását megtiltó rendőrségi határozatok során figyelhető meg olyan következetlenség, amely a bejelentett tüntetések tudomásul vételével kapcsolatosan politikai elfogultság látszatát keltik.

Számos olyan vitás eset volt, amelyet egyes jogvédő szervezetek minősítettek jogellenesnek és amelyek egy része kapcsán hazai vagy nemzetközi bíróságok előtti eljárás még folyamatban van, ezért a bizottság ezekben az esetekben – a fenti alapelvekhez tartva magát - nem állapított meg jogsértést, azonban, mint az időszak jellegzetes, jogvitákat kiváltó eseményeire említés szintjén utalunk, azzal hogy a magyar illetve a nemzetközi bíróságok jogerős határozatai a magyar államra nézve értelemszerűen irányadónak tekintendők. (pl. 2002. július 4-i Erzsébet-hídi tüntetés, 2007. május 9-i tüntetés során az Árpád-házi sávós zászló használatának szabálysértéssé minősítése, 2009. március 15-i vonulások rendezvények megtiltása, 2009. április 14-i Kossuth téri tüntetés, illetve a Magyar Gárda feloszlása, illetve a gárdisták elleni szabálysértési eljárások, valamint a Budaházy György és társai elleni büntetőeljárások)

Alapvető politikai szabadságjogokat érintő állami jogsértések tételes áttekintése

1. 2006 ősze előtti időszak jogsértései

1.1

2002. december 1.: Kempinski Hotel: Bukta eset

2002. december 1-jén a budapesti Erzsébet téren este – miután órákkal korábban kitudódott, hogy Adrian Nastase román miniszterelnök, Erdélynek Romániával történő egyesítése hivatalos román állami ünnepén, Budapesten a Kempinski Hotelben fogadást ad, és erre Medgyessy Péter akkori miniszterelnök is hivatalos – több száz tüntető gyűlt össze. A spontán, de békés gyülekezést a rendőrség feloszlatta, amely miatt három résztvevő – miután a tüntetés feloszlása jogellenességének megállapításra irányuló pert jogerősen elvesztették – az Emberi Jogok Európai Bíróságához fordult. A bíróság 2007. július 17-én a „Bukta és Társai v. Magyarország” ügyben hozott ítéletében megállapította: a gyors reagálású, de békés tüntetésnek csupán a bejelentés miatti feloszlása megsértette az Emberi Jogok Európai Egyezménye 11. cikkét. A döntés nyomán az Alkotmánybíróság 75/2008 sz. határozatával megsemmisítette a gyülekezéstről szóló 1989. évi III. törvény ezzel ellentétes rendelkezéseit és így a magyar jogrendben meghonosodott a bejelentés nélküli gyors reagálású tüntetés intézménye.

1.2

2003 február: jogellenesen megtiltott béketüntetés

2003 februárjában az iraki háború ellen szervezett béketüntetést a BRFK –annak ellenére, hogy a demonstrálók csak a járdán vonultak volna – a közlekedés aránytalan sérelmére hivatkozva megtiltotta, azonban ezt a döntést a Fővárosi Bíróság jogellenesség miatt megváltoztatta.

1.3

2003. április: megtorló eljárások az EU népszavazási kampányban nemmel szavazásra buzdítók ellen

A népszavazási kampányidőszak vége felé 2003 április elején a rendőrség rajtaütésszerűen megjelent a Szabad Magyarorszáért Mozgalom irodájában, ahol több ezer, EU csatlakozás elleni plakátot lefoglalt, továbbá összesen 10 személy ellen eljárást indítottak a Btk. 269/B §-ába ütköző, tiltott önkényuralmi jelkép használatának vétsége miatt. Ugyanezen plakát miatt vidéken (pl. Kaposváron), illetve az egy évvel későbbi európai parlamenti választás kapcsán is indultak hasonló büntetőeljárások. Három évig tartó eljárást követően a bíróságok végül felmentették az aktivistákat a cselekményük társadalomra veszélyességének hiánya miatt. A sértettek kártérítési pert indítottak. A perben a bíróság kártérítés megfizetésére kötelezte a rendőrséget.

A rendőrség Budaházy György és három társa ellen közlekedési szabályok megsértése és gyülekezési joggal visszaélés miatt szabálysértési eljárást indított, mert a nemleges véleményt hirdető, záró április 10-i kampányrendezvényéről a másikra hagyományos magyar öltözetben lóháton vonultak Budapesten a KRESZ szabályait betartva. A bíróság felmentette őket és kimondta, hogy két bejelentett tüntetés egyik helyszínéről a másikra történő vonulás soha nem minősíthető önmagában tüntetésnek, továbbá a lóháton történő közlekedés közúton - ha egyébként betartják a KRESZ szabályait - nem sérti a közlekedési szabályokat.

A Lelkiismeret'88 Csoport április 10-i kampányzáró rendezvényét a rendőrség megakadályozta, a szervezet vezetőjét Kocsis Imrét a bejelentett tüntetés megkezdésének pillanatában a Hősök terén elfogták és előállították, szabálysértési eljárást indítottak, a bíróság végül felmentette.

A rendőrség 2003. áprilisi fellépése az EU népszavazási kampányban nemleges álláspontot kifejtő szervezetekkel és aktivistáikkal szemben indokolatlan volt, és azt a célt szolgálta, hogy az EU tagságot ellenzők szabad véleménynyilvánítását akadályozza.

1.4

2003. október 2.:Kvassay-hídi ügy

A csepeli Kvassay-hídnál 2003. október 2-án tíz békés magyar polgárt állítottak elő (köztük a Hungária TV munkáját végző tudósítóját), akiket megakadályoztak abban, hogy együtt sétáljanak a Medgyessy-kormány által bezárásra ítélt csepeli kórházhoz. Őrizetbe vették és másnap bíróság elé állították őket: a bíróság mindannyiukat felmentette és részükre a bíróságok kártérítést ítélt meg közel másfél napig tartó jogellenes fogva tartás miatt, amelyet egy esetben önkéntes teljesítés hiányában azonnali beszédési megbízással (incasso) kellett behajtani.

1.5

2003. december 1.: A gesztenyészkerti tüntetés jogellenes feloszlata

A Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati ítéletében megállapította, hogy a rendőrség több száz gyalogos, lovas és kutyás rendőr igénybevételével jogellenesen oszlatta fel a Lelkiismeret '88 Csoport által szervezett, Medgyessy Péter akkori miniszterelnök háza elé történő tiltakozó vonulást megvalósítani kívánó 2003. december 1-ejei gesztenyészkerti tüntetést. 51 embert állítottak elő, őket felmentették utóbb. A felmentő határozatokban a szabálysértési bíróság kimondta az alábbiakat:

„A rendőrhatalom által tett és szabálysértési eljárás megindításának alapját képező feljelentések messzemenően és minden vonatkozásban megalapozatlanok.”

"A rendőri fellépés mikéntje, az egyebekben alkotmányos jogaikat gyakorló állampolgárokkal szembeni fellépés módja, a békés tüntetőkkel szemben a teljes készenléti rendőrség felvonultatása, pusztán politikai okok miatt a tervezett tüntetés minden körülmények között történő megakadályozása a rendőrhatalom részéről megengedhetetlen, a jogállamiságot megkérdőjelező fellépés."

A tüntetés megtartását először megtiltották, de a több részletben történt újabb bejelentéseket már nem. Egyezség alapján a rendőrség a jogsértetteknek fejenként hatszázezer forint nem vagyoni kártérítést fizetett meg, továbbá elégtételt adott: közleményben ismerte el, hogy megsértette a jogalap nélkül előállított tüntetők személyes szabadságát, gyülekezési jogát és emberi méltóságát, illetve megkövette a jogsértetteket.

1.6

2004. május 23.: Erzsébet téri ügy

A Lelkiismeret '88 Csoport a budapesti Erzsébet térre 2004. május 23-i időponttal meghirdetett tüntetését a rendőrség megtiltotta: a tiltás jogalapjaként egy már hetekkel korábban az EU csatlakozás miatt hatályon kívül helyezett jogszabályhelyre utaltak.

Néhány nem tüntetőként megjelent személyt a téren a rendőrség jogalap nélkül, az emberi méltóságot sértő módon előállított és közülük 2 személyt csaknem 3 napig őrizetben tartott. A szabálysértési bíróság jogerősen felmentette őket szabálysértés hiányában, kimondva: egy jogszerűnek nem minősülő tüntetésen bármilyen okból való pusztán részvétel nem valósítja meg a gyülekezési joggal visszaélés és a rendzavarás szabálysértését. A jogsértettek számára jelentős összegű kártérítést ítélt meg, amelyet önkéntes teljesítés hiányában azonnali beszedési megbízással (incasso) kellett behajtani. Ez volt az első olyan kártérítési ítélet, amely egyértelmű elvi irányutat adott a joggyakorlat részére: a rendőrség kártérítéssel tartozik az emberi méltóságot és személyes szabadságot korlátozó jogellenes rendőri intézkedésekért szabálysértési ügyekben is. Ha a rendőri intézkedés nem indokolt, szükséges és arányos, akkor a személyes szabadságot korlátozó intézkedés jogellenes és a rendőrség kártérítésre köteles.

Röviddel a fenti eset után még szintén 2004. májusban a budapesti rendőr-főkapitány a BAUMAG károsultak tüntetését jogszabálysértő módon megint a már hatályon kívül helyezett közlekedés rendjének aránytalan sérelmére hivatkozással tiltotta meg, illetve ugyanez történt 2004. szeptemberében az Erzsébet térre – ezúttal a Magyar Jövő Csoport által - bejelentett öt tüntetéssel. Ezt a Társaság a Szabadságjogokért jogvédő szervezet is kifogásolta.

1.7

2004. november: Egyszemélyi tiltakozás tüntetéssé minősítése a Duna TV-nél

A rendőrség előállította és pénzbírsággal sújtotta a 2004 novemberében a Duna Televízió székháza előtt egyedül, az Erdélyben öt és családját ért sérelem miatt transzparenst felmutató személyt. A bíróság megszüntette az eljárást: megállapította, a férfi nem élt vissza a gyülekezési jogával, nem követett el szabálysértést, mivel „az egyszemélyi magatartást semmilyen értelmezés szerint sem lehet gyülekezésnek tekinteni”. A tüntetés ugyanis több személynek a gyülekezési törvény hatálya alá tartozó magatartása. A jogellenes fogva tartás miatt jogerősen kártérítést ítélt meg a bíróság a jogsértett részére.

1.8

2004. december 10.: Margit-hídi ügy

A Lelkiismeret '88 Csoport öt tüntetést jelentett be 2004. december 10-ére Budapesten a magyar állampolgárság kiterjesztéséért kezdeményezett népszavazási kampányban a Gyurcsány-kormány hazug, manipulációs és nemzetellenes tevékenysége ellen. A rendőrség három tüntetést tudomásul vett, a Margit-hídon át történő vonulást, illetve a Gyurcsány-villa előtti tüntetést megtiltotta, a tiltásokat a helyszínen közölték. Kocsis Imre befejezettnek nyilvánította az utolsó nem betiltott tüntetést és a bejelentett és megtiltott tüntetés helyszínére indult, hogy az ott levőket a tiltásról értesítse

a gyülekezési törvény által előírt szervezői kötelezettségének megfelelően. A Margit-hídon Kocsist és hat társát a rendőrök elfogták, megbilincseltek és előállították. 72 órás szabálysértési őrizetbe került, végül jogerősen felmentették. A bíróság kimondta, hogy Kocsis Imre előállítására és őrizetére „valótlan adatot tartalmazó, koholt bizonyítékok alapján került sor.” Kocsis „semmilyen szabálysértést nem valósított meg, senki nem szólította föl szabálysértés abbahagyására, ezért a vele szemben alkalmazott kényszerintézkedés törvénysértő és indokolatlan volt.” Gyülekezési joggal való visszaélés szabálysértése miatt is eljárás indult Kocsis Imrével és hídon elfogott társaival szemben, mely eljárásokat a rendőrség utóbb megszüntetett. Az ügyben a sértettek által indított polgári perben a bíróság a rendőrséget nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte. A rendőrség jogszerűen és sikertelenül kísérelte meg Kocsis Imrével szemben a megtiltott tüntetés rendőri biztosításának költségeit behajtani.

1.9

2004. december 24.: Baumag tüntetés jogellenes megtiltása

Az Emberi Jogok Európai Bírósága a Patyi és társai v. Magyarország (Application no. 5529/05; Judgment of 7 October 2008) elleni ügyben 2008. október 7-én hozott ítéletében megállapította, hogy a Patyi István és társai (Baumag károsultak) által, Gyurcsány Ferenc akkori miniszterelnök villája elé 2004. december 24-ére bejelentett 20 fős békés célú tüntetés megtiltása megsértette az Emberi Jogok Európai Egyezménye gyülekezési és egyesülési szabadságot garantáló 11. cikket.

1.9

2005. május 20.: Bibó szobor avatása

A Bibó-szobor avatásakor Budapesten Gyurcsány Ferenc miniszterelnök beszéde közben Bégány Attila, a Jobbik V. kerületi elnöke és V. kerületi önkormányzati képviselő egy fehér vászon transzparenst emelt fel, amin a következő szöveg állt: "Gyurcsány Ferenc, hungarofób lépéseid miatt nem vagy méltó a Bibó-szobor avatására". A rendőrség gyülekezési joggal visszaélés szabálysértés miatt előállította a tiltakozót, akit utóbb megbírságot, de a bíróság végül megszüntette ellene az eljárást. Az ügy az Országgyűlés rendészeti bizottsága elé került, ahol az ellenzéki pártok rendőrállami lépésnek nyilvánították az akciót.

1.10

2005. november.: Újabb gesztenyés kertti tüntetés jogellenes megtiltása

A Lelkiismeret' 88 Csoport 2005. novemberében a 2003. december 1-ejei jogellenesen feloszlott tüntetéssel megegyező tüntetést jelentett be, megtesztelve a rendőrség fejlődési képességét a gyülekezési jog területén. Időközben 2004. május 1-től a betiltási okok körében az "illetőleg a közlekedés rendjének aránytalan sérelmével járna" szövegrész helyébe a "vagy ha a közlekedés más útvonalon nem biztosítható" szöveg lépett. A hatályos szabályozás tehát akkor teszi lehetővé a közlekedési szempontokra hivatkozó megtiltását egy rendezvények, ha valóban nincs objektív lehetőség a közlekedés más útvonalra történő eltereléssel történő biztosításának. A rendőrség azonban megint megtiltotta a járdán vonulós tüntetést, de ezt a döntést a bíróság hatályon kívül helyezte. A bíróság egyértelműen megállapította, hogy a rendőrség tévesen indult ki abból, hogy a járdára bejelentett tüntetés résztvevői szükségképpen lelépnének az úttestre és ezért egy forgalmi sávot le kellene zárni. A rendőrség jogosult ugyan járdára bejelentett tüntetés miatt biztonsági okból lezárni egy kétszer egysávos úttest egyik forgalmi sávját, de ez nem zárja ki azt, hogy a rendőrség a szükséges forgalomszervezési intézkedésekkel a közlekedést ne tudná egy forgalmi sávon biztosítani.

2. 2006 ősze utáni időszak jogsértései

2.1

2007. február 2.: Kordonbontó ellenzéki képviselők elleni fellépés és spontán tüntetés oszlatása a Kossuth téren

2007. február 2-án a Fidesz országgyűlési és európai parlamenti képviselői polgári engedetlenségi mozgalom keretében elbontották állagszélem nélkül a Kossuth teret övező kordonokat, amelyeket a rendőrség délután visszaállított. Az eljárás során valamennyi érintett fideszes képviselő lemondott mentelmi jogáról. A rendőrség feljelentette a kordonbontásban résztvevőket. A bíróság jogerősen megszüntette az eljárást a képviselőkkel szemben. A végzés indoklása szerint a cselekmény nem valósította meg a rendzavarás szabálysértését, továbbá a cselekmény nem a rendőri intézkedés tényleges megakadályozására vagy ellehetlenítésére irányult, hanem pusztán azzal való egyet nem értésüket jelképezte, a demonstrációnak szánt esemény kifejezetten békés volt.

A kordonok elbontásának oka a 2006. október 23-a óta tartó jogellenes lezárás volt, amikor a rendőrségi vezetés műveleti területté nyilvánította a Kossuth teret, az oda bejelentett demonstrációkat a hatóság nem vette tudomásul. Az akció napján már több mint száz napja nem lehetett tüntetni a Parlament előtt, és a tiltást jogi úton sem sikerült feloldani a számos kísérlet ellenére. Két jogász 2006 december után minden péntekre demonstrációt jelentettek be a Kossuth térre: a rendőrség minden alkalommal végzésben tagadta meg a rendezvények tudomásul vételét, állítva a tér nem közterület, nincs hatásköre eljárni a kérdésben. A két jogász a döntéseket hétről hétre megtámadta a bíróságon. Hasonló eljárásokat indított a Deport 56 és a Nemzeti Jogvédő Alapítvány is.

Közismert tény, hogy az 1980-as évek óta, de különösen 1990. óta a Kossuth tér mindazok számára, akik a gyülekezési jogukkal élni kívánnak, kedvelt és megbecsült helyszín. Az elmúlt években több száz tüntetés megtartására került sor a Kossuth téren, több esetben az Országgyűlés ülésezésének ideje alatt is. Ezen tüntetések során, egyetlen alkalommal sem került sor olyan cselekményre, amely érdemi fenyegetést jelenthetett volna az Országgyűlés működésére, illetve az Országgyűlés épületében dolgozó személyekre. A Kossuth tér „biztonsági-műveleti” státusban tartásának korábbi indokai az akció időpontjában már teljesen megszűntek, az pedig végképp összeegyeztethetetlen volt a jogállami követelményekkel, hogy az intézkedést 2006. november 20-án határozatlan időtartamra hosszabbították meg. Az ORFK megállapította, hogy Gergényi Péter budapesti rendőr-főkapitánynak a Kossuth tér lezárását határozatlan időre meghosszabbító 2006. november 20-i intézkedése törvénysértő volt.

A kordonbontás hírére 50 főt meg nem haladó tömeg gyülekezett a Kossuth téren. A rendőrség a spontán, de békés tüntetést feloszlatta, és több személyt előállított. A rendőrség az eljárás alá vont személyeket arra hivatkozva jelentette fel, hogy állítólagosan akadályozták a villamosforgalmat, hangos kiabálásukkal zavarták az ott lakók rendjét, továbbá a feloszlásra való felszólítás ellenére nem hagyták el a helyszínt. A bíróság az eljárásokat utóbb szabálysértés hiányában megszüntette. A bíróság az eljárást megszüntető végzések indoklásában kifejtette, a tüntetésen kódobálás, rendőrökkel szembeni fizikai erőszak, s más garázda esemény nem történt, így a tényállási elem, „rendzavarás, vagy garázdaság esetén” nem valósult meg.

2.2

2007. március 15.: Tüntetőkkal szembeni fellépés, a passzív engedetlenség szabálysértés éles bevetése (Lex március 15.)

A nemzeti ünnep előtt aktuálpolitikai céllal hatályba léptetett, alkotmányellenes passzív engedetlenség szabálysértés (32/2007 (III. 06.) Korm. rendelet 3.§-a) jegyében a rendőrség pusztán a jelenlét és a helyszín azonnali elhagyásának elmaradása miatt bírságolt meg azóta több száz tüntetőt. A szabálysértés szerint ötv ezer forint pénzbírsággal sújtható az, aki a rendvédelmi szerv hivatásos állományú tagja jogszerű intézkedésének nem engedelmeskedik. E szankciót is tartalmazó szabálysértési tényállás alapján 34 személlyel szemben kezdeményeztek eljárást, ők ugyanis nem tettek eleget a rendőrség felszólításának az oszlatásnál. Ezen szabálysértés „jogi gumibotként” történő használata a tüntetések résztvevőivel szemben a gyülekezési jog csorbulásához vezetett, ezt az

állampolgári jogok országgyűlési biztosa is megállapította. A Nemzeti Jogvédő Alapítvány 2007 májusban az Alkotmánybírósághoz fordult a szabálysértés megsemmisítése érdekében, az indítványhoz az ombudsman is csatlakozott. A Fővárosi Bíróság évek óta következetes gyakorlata szerint a be nem jelentett tüntetésen megjelent, és tömegosztatási felszólításnak eleget nem tevő személy cselekménye egyéb többlettényállási elem hiányában szabálysértést nem valósított meg. Ennek megfelelően a 2006. október 23-án eljárás alá vont számos személlyel szemben jogerősen megszüntetésre kerültek a rendzavarás miatt indított szabálysértési eljárások, amelyek keretében első fokon sok esetben több napi elzárás büntetést szabtak ki. Az igazságügyi kormányzat képviselői több alkalommal nyíltan, a magyar bíróságok függetlenségét veszélyeztető módon fejezték ki ezzel kapcsolatos nemtetszésüket. A gyakorlatban bebizonyosodott, hogy a sérelmezett és alkotmányellenes jogszabályhely alkalmazása és indokolatlanul kiterjesztő értelmezése a gyülekezési jog csorbulásához vezetett. Az Alkotmánybíróság még nem döntött az ügyben.

A Március 15. téri rendezvényen Demszky Gábor főpolgármestert tojással dobálták meg, emiatt előállították Polgár Tamást és garázdaság miatt büntetőeljárást indítottak vele szemben. Az ügyészség bűncselekmény hiánya miatt megszüntette az eljárást, kimondva, hogy egy közszereplővel szembeni tojásdobálás a történetileg kialakult véleménynyilvánítási formák kereteit nem haladja meg, így kihívóan közösségellenes motívuma sincs, tehát nem lehet szó ilyen esetben garázdaságról. Az eljárást megszüntető ügyészségi határozat leszögezte: „/köz/rend védelme nem jelentheti az alkotmányos alapjogok gyakorolhatóságának korlátozását. A büntető jogalkalmazás éppen ennek figyelembe vételével kerül el annak csapdáját, hogy a politikai küzdelmeknek mintegy ugyancsak politikai állásfoglalásba bocsátkozó részese legyen.”

Az albizottság az ügyészségi határozat ellenére egyértelműen rögzíteni kívánja azon álláspontját, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának még közszereplőkkel szemben sem lehet része a tojásdobálás, azonban egy szabálysértésnek, vagy legfeljebb magánvádra üldözendő tetteleges becsületsértés tényállását megvalósító bűncselekménynek aktuálpolitikai okokból a garázdaság minősített esetévé nyilvánítása súlyosan sérti a szükségesség és az arányosság követelményét.

2.3

2007. április 4.: Szabadság téri előállítások

Novák Előd egy tálca "Húsvéti ajándék" feliratú tojással megjelent 2007. április 4-én a Magyar Kommunista Pártnak a Szabadság téren, a szovjet önkényuralmi emlékműnél a "felszabadulás" alkalmával tartott rendezvénye közelében. A magányosan álldogáló Novák Elődbe nemsokára belekötött néhány megemlékező. Ő segítséget kért a rendőröktől, de megrökönyödésére azok nem az őt lökdöső személyekkel szemben léptek fel, hanem őt fogták el, megszorogatva nyakát. Emiatti felháborodásának adott hangot a másik két később szintén elfogott személy. Később szabálysértés hiányában jogerősen megszüntették az ellenük garázdaság miatt indított szabálysértési eljárásokat.

2.4

2007. október 11.: Szekszárdi kormányellenes tüntetés

2007. október 11-én Szekszárdon Gyurcsány Ferenc miniszterelnök ellen tiltakozó mintegy 2-300 fős – sípokkal, paradicsommal, tojással felszerelt – tiltakozó tömegeből négy személyt legyűrtek, előállítottak, utóbb a bíróság mindannyiukat felmentette.

Országszerte rendszeressé vált a kormányfő látogatásai helyszínén tüntetők megjelenése, akikkel szemben a rendőrség több esetben a gyülekezési jog és vélemény-nyilvánítási szabadság keretei közötti tiltakozások miatt fellépett előállítások és szabálysértési bírságolás eszközeivel.

2.5

2007. október 22.: Tüntetés osztatás a Nagymező utcában

A Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom budapesti Szabadság térről induló vonulások, bejelentett tüntetését a rendőrség könnygáz, vízágyú és csapaterő alkalmazásával a Nagymező utcában feloszlatta.

A vonulásról szóló tiltó határozatot a rendőrség nem adta át a helyszínen, a rendőrség nem tartotta be az arányosság követelményét sem. Az Operaházban ünnepi előadáson részt vevő Gyurcsány Ferenc személyes biztonsága miatt egy egész városrész életét bénították meg: lezárták a környékbeli utcákat, a lakók csak igazoltatás után juthattak el otthonaikba és a tiltakozó fiatalokat rohamrendőrök támadták meg, falhoz állítva várakoztattak több, a tüntetés közelében elfogott fiatalt az esőben órákon át

2.6

2007. november 17.: Batthyány-örökmécsesnél tartott demonstráció

2007. november 17-én a be nem jelentett gyors reagálását tüntetést a rendőrség feloszlatta a Batthyány-örökmécsesnél, munkájukat végző újságírókat is előállítottak. A rendőrség 34 személyt állított elő, órákon át fogva tartották őket, és egyiküknek azt sem engedték meg, hogy családját, ügyvédjét értesíthesse. A szabálysértési bíróságok kimondták több esetben: az előállítottaknak nem volt lehetőségük a rendőrségi felszólításnak engedelmessé a teret elhagyni.

2.7

2007. október 26. Erzsébet-híd és Ferenciek tere

2007. október 26-ára az Erzsébet-hídat kormányellenes, radikális jobboldali tüntetők megkísérelték lezárni. A bejelentés nélküli, a közlekedést nagymértékben akadályozó rendezvény elleni rendőrségi fellépésre indokoltan, de mégis szakszerűtlenül került sor. A rendőrség olyan személyeket is őrizetbe vett, akik a bejelentés nélküli tüntetésnek nem voltak szervezői és felszólításra az érintett területet elhagyták. A Ferenciek terére szorított tüntetők hiába kívánták a megjelölt irányban elhagyni a teret, mégis előállították őket. Ezért a bíróság több esetben felmentette az eljárás alá vontakat és megállapította, hogy: „...a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján azt lehetett megállapítani, hogy az eljárás alá vont felszólításra a kérdéses területet elhagyta, előállítására nem onnan került sor....” A hídon lévők lényegében körbezárásra kerültek.

2.8 2008. február 23.: Jogsértő házkutatások, tanúkihallgatások a Magyarok Nyilai ügyben

Tizenkét helyszínen tartott egy időben házkutatást 2008. február 23-ra virradóra a rendőrség a Magyarok Nyilai nevű szervezetre hivatkozással indított hajsza részeként és egyúttal 12 embert hallgatott ki az MSZP-s politikusok elleni Molotov-koktélos támadások ügyében, de senkit nem gyanúsítottak meg. Az akció során Budapesten és vidéken egyaránt hallgattak meg tanúkat, akikkel kapcsolatban feltételezték: információjuk lehet a Molotov-koktélos támadásokról, valamint az azok elkövetését magára vállaló Magyarok Nyilai Nemzeti Felszabadító Hadseregről. A cselekmények során a házkutatásra és tanúkihallgatásra vonatkozó szabályokat több esetben megszegték, többek között azt az előírást, hogy a tanút először idézni kell és csak az önkéntes megjelenés hiányában lehet őket előállítani bilincsben, illetve a házkutatást lehetőség szerint napközben kell végezni. A tanúként kihallgatottak többsége nem csupán érdemi információval nem rendelkezett, de semmilyen radikális szervezettel sem állt soha kapcsolatban. A házkutatások során a rendőrség teljesen irreleváns bizonyítékokat foglalt le. A házkutatás elszenvedői többségükben a radikális ellenzékhez köthető személyek voltak. Az egyik esetben hajnali öt órakor tíz rendőr jelent meg a családi háznál, és cukrot, lisztet, és a fűnyírógép működéséhez szükséges benzint foglaltak le, állítva: ezek segítségével bombát lehet készíteni. Emellett számítógépeket és mobiltelefonokat is lefoglaltak, melyeket csak hónapokkal később adtak vissza.

2010. szeptember 28 –án a 2002 és 2010 közötti állami jogsértéseket vizsgáló parlamenti albizottság meghallgatásán Révész Máriusz képviselő rámutatott: Draskovits Tibor kinevezése után három nappal országszerte tizenkét embernél tartott házkutatást a rendőrség az éjszaka kellős közepén, előállították őket, végül mégsem indult eljárás ellenük, viszont fel lehetett mutatni, hogy a frissiben kinevezett miniszter milyen aktívan fellép a Magyarok Nyilai-ügyben. Erre a volt miniszter azt felelte: az akcióra nem adott, nem is adhatott utasítást, azt már jóval korábban előkészítették. A volt miniszter azonban beismerte: nem járt el helyesen, amikor a középiskolások által még 2007-ben végrehajtott bonyhádi robbantást tavaly összefüggésbe hozta a Magyarok Nyilai nevű szervezettel, de azzal mentegetőzött, hogy téves adatokat kapott a rendőrségtől.

2. 8

2008. március 15.: A nemzeti ünnep méltóságát sértő rendőri intézkedések

Óriási mértékű és intenzitású rendőri jelenlét jellemezte Budapestet, a rendőrség közlése szerint 4000 rendőr volt az utcákon. A Kossuth téri, Március 15-e téri és Múzeum körúti állami, önkormányzati ünnepségeken magánérdekeltségű őrző-védő cég alkalmazottai a jogellenesen, kizárólag a rendőrség által végezhető közrendvédelmi feladatköröket ellátva vizsgálták át a megemlékezésre tartókat, kiszűrve többek olyan tárgyakat (pl.: Árpád-házi sávós zászló), amelyek a közbiztonságot nem fenyegették. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa megállapította, hogy a jogállamiság elvéből következő jogbiztonság követelményével, valamint a magánszférához való joggal összefüggő visszasságot okoz az, ha közterületen zajló állami (önkormányzati) rendezvényekre való belépéskor a csomagok átvizsgálását személy- és vagyonvédelmi tevékenységet folytató magánvállalkozások alkalmazottai végzik.

Az ünneplők biztonsági okokra hivatkozással történt távoltartása, vagy jelenlétének korlátozása az állami ünnepségeken nem egyeztethető össze a népszuverenitás alkotmányos elvével. Gyakoriak voltak a zaklató jellegű igazoltatások és ruházat, illetve csomagátvizsgálások. Ezek az intézkedések sértették a nemzeti ünnep és a polgárok méltóságát, mert félelmet, rossz érzéseket keltettek.

Azonosító jelvényt vagy számot nem viselő rendőröket többen láttak, ilyen esetet a rendőrség is megerősített, fegyelmi eljárás is indult. Az Üllői útnál a tömegoszlatásra vonatkozó felhívás nem volt jól hallható, továbbá megfelelő időt nem biztosítottak a helyszín elhagyására. A könnygázgránátokat többször fejmagasságban lötték ki, egy alkalommal fejsérülést is okoztak. Több esetben került sor elfogott személyek bántalmazására a körúton és a Ferenciek terén. Indokolatlanul hosszú ideig és nagy területen korlátozták a mozgásszabadságot. A Blaha Lujza térről indult be nem jelentett tüntetést a rendőrség feloszlatta, több tüntető előállítására került sor. A gyülekezési törvényt nem módosították a Bukta ítéletnek megfelelően és a rendőrség sem volt hajlandó a spontán tüntetésekre vonatkozó nemzetközi jogi elvet (gyors reagálású békés tüntetés bejelentés elmaradása esetén nem oszlatandó) alkalmazni.

Több alkalommal fordult elő, hogy a tüntetések a rendőrség fellépésével összefüggésben veszítették el békés jellegüket, ez ezúttal is így volt. A menet szervezésével Budaházy Györgyöt gyanúsították meg, a gyülekezési joggal visszaélés miatt indított szabálysértési eljárást azonban később megszüntették ellene.

2.9

2008. április 11.: Clark Ádám téri tüntetés feloszlata és tömeges előállítások

A budapesti Clark Ádám téren 2008. április 11-én több száz személyt kerített körbe a rendőrség és 52 személyt állított elő egy meg nem kezdett tüntetés helyszínén, a rendőri felszólítás nem volt egyértelmű és a megadott idő alatt teljesíthető. Az igazoltatást követően megbilincseltek és előállították őket: átlagosan 6-8 órás fogva tartás után hajnalban engedték csak szabadon őket. Mindegyikükkel szemben szabálysértési eljárást kezdeményeztek, jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértése miatt és szabálysértési bírsággal sújtották őket. A bíróság megszüntette a jogszerűtlenül megbilincselte és előállított személyekkel szemben indult szabálysértési eljárások többségét. A bíróság kimondta: a rendőrgyűrűből szabadulni nem tudó 52 ember megbilincselésére semmilyen jogalapja nem volt a hatóságnak. Ezen a napon összesen 59 ember előállítására került sor.

Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa jelentése számos visszasságot állapított meg és a Független Rendészeti Panasztestület is elmarasztalta a rendőrséget.

Részlet az általános ombudsman jelentésből:

„A Rendőrség azzal, hogy a tömegoszlatás indokaként a bejelentés elkésztését jelölte meg hátrányosan megkülönböztette e demonstrációra igyekvő személyeket és a demonstráció szervezőjét

mindazokkal szemben, akik korábban szintén a Gytv.-ben meghatározott 3 napos határidőt be nem tartva jelentették be rendezvényüket, de e bejelentéseket a Rendőrség tudomásul vette.”

"A Clark Ádám térről történt előállítások végrehajtásáról szóló rendőri jelentések minden esetben - szóról-szóra - arra hivatkoznak, hogy a tömeg tagjaként az előállított személy nem tett eleget a rendőri felszólításnak és nem hagyta el kellő időben a teret, ezért az adott személyt igazoltatták, majd előállították. A jelentések - a cselekmény mérlegelését teljes mértékben nélkülöző - nagyfokú eljárási „automatizmusról” árulkodnak, holott az előállítás olyan személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedés, amelynek indokoltságát minden esetben, minden eljárás alá vont személynél külön kell vizsgálni.”

"A rendőrség a személyes szabadsághoz való joggal összefüggő visszásságot okozott akkor, amikor pusztán a nem kellően gyors elvonulás miatt, automatikusan ~ a szabálysértési feljelentéssel egyidejűleg - a feloszlattott rendezvény területén tartózkodó személyeket előbb körbezárta, majd előállította.”

2. 10

2008. május 9.: Tibetért tüntetők elleni jogellenes fellépés

2008. május 9-án a Budapest V. kerületében Egyetem térnél az érkező kínai állami delegációt spontán tüntetés fogadta, amelynek során többen tibeti zászlót vettek elő, illetve a már világszerte ismert „Free Tibet” szavakat kiabálták. A rendőrség másodperceken belül közbelépett: Hendrei Tibort, a Tibetet Segítő Társaság elnökét és a szervezet további öt aktivistáját – köztük 3 tibeti polgárt – elfogták és előállították az V. kerületi Rendőrkapitányságra, ahol egészen másnap hajnalig fogva tartották őket. Az elfogott és előállított Tibetiek között volt Choegyal Tenzin is – aki a Tan Kapuja Buddhista Főiskolán tanított, valamint magyar-tibeti szótár összeállításán dolgozott. A rendőrség megbírságolta őket jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértésének elkövetése miatt. A bíróság végül felmentette mindannyiukat figyelemmel arra, hogy a tüntetők a Magyar Köztársaság területén mindenkit megillető vélemény-nyilvánítási szabadságukkal élve juttatták kifejezésre Tibet függetlensége iránti követelésüket.

2.11

2008. szeptember 20.: Szabadság téri tüntetés feloszlata, Hazatérés templomában zajló istentisztelet megzavarása

A Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom által szervezett és a Szabadság téri szovjet emlékműnél befejeződő demonstrációt a rendőrség feloszlatta, az akció során 15 tüntetőt előállítottak. Kordonnal és élő erővel elállva az utat nem engedték a tüntetőknek az előzetes bejelentésnek megfelelően elhelyezni az emlékműnél a kommunizmus bűneire emlékező cipőket, hallható felszólítás nélkül lőttek ki igen erős hatóanyagú könnygázgránátokat a tüntetés több ezer békés résztvevője közé is. A Hazatérés templománál a templomba, illetve annak lépcsőjére szorítottak többszáz embert, megzavarták az ott zajló istentiszteletet, illetve távozásra szólították fel a templomban tartózkodókat. A tüntetés feloszlatajának jogellenessége megállapítása iránt per indult, ítélet még nem született. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának állandó gyakorlata szerint, ha egy tüntetés résztvevői közül egy kisebb csoport jogellenes magatartást tanúsít, ez még nem ok arra, hogy a tüntetés többségét alkotók feloszlataásra, vagy szétszórásra kerüljenek, tehát ilyen esetben is meg kell védeni a gyülekezési jogukat békésen gyakorlókat. A néhány támadónak minősített személy miatti oszlatás aggályos volt. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa megállapította, hogy „az ellentétes érzelmű tüntetők keveredését a helyszínt biztosító rendőrök nem akadályozták meg megfelelően. Így nem zárható ki, hogy a rendőrség a tömegkezeléssel összefüggésben nem tett maradéktalanul eleget az állam alapjogvédelmi kötelezettségének”.

2. 12.

2008. október 23.: Tüntető Markó utcai körbezárása

2008. október 23-án a bejelentett tüntetési helyszínek között Budapesten haladó (rendőrpalotától az Astoria felé tartó) tiltakozó menetet a rendőrség beternelte a Markó utcába. Közel két óráig akadályozták a körbezárt embereket a mozgásukban, ezzel megsértették a személyes szabadsághoz fűződő jogait, ezen kívül több esetben jogalap nélkül került sor a menetben résztvevő személyek előállítására. A feltartóztatás jogszerűtlen volt: két bejelentett rendezvény közötti vonulás a bírósági gyakorlat szerint megengedett. Az egész városban aznapra elrendelt fokozott ellenőrzés alapján tömeges „zaklató jellegű” igazoltatásokra került sor kifejezetten nemzeti jelképeket viselő, tüntetésre induló vagy onnét távozó személyekkel szemben. A Kossuth téri állami ünnepségen a rendőri állomány egyértelmű utasítást kapott a kordonkorlátokon kívül (ideértve a megemlékezni kívánók számára kialakított „zsákot” is) véleményt nyilvánító személyek (kiabáló, kereplő, transzparenst hordozó stb.), valamint azok igazoltatására, majd a területről való kivezetésére, akiknek nemzetiszínű szalag vagy síp lóg a nyakában. Ezt az igazoltatási gyakorlatot, illetve a fokozott ellenőrzés aránytalan alkalmazását az állampolgári jogok országgyűlési biztosa is elítélte jelentésében. Rámutatott az ombudsman, hogy a Jobbik és a HVIM rendezvényein a rendőrség által a szervezők kifejezett előzetes tiltakozása ellenére alkalmazott „új beléptetési rend” objektíve alkalmas volt arra, hogy a rendezvényeken egyébként részt venni kívánókat a részvételtől visszatartsa, szükségtelenül és aránytalanul korlátozza a békés gyülekezéshez való jogot. Az igazoltatások során arra kényszerítették az embereket, hogy kamerába mondják a nevüket és személyes adataikat, pedig ezt korábban az adatvédelmi biztos is aggályosnak minősítette.

2.16

2009. január 30.: A rendőrség jogellenesen tiltotta meg a gárdistavonulást Ivánban

A Magyar Gárda 2009. január végére bejelentett iváni vonulását betiltó rendőrségi határozatot a bíróság hatályon kívül helyezte, így lehetővé vált a rendezvény megtartása. A tiltó határozatban az szerepel, hogy a gárdisták az 1360 fős település közlekedésében "komoly zavart okoznának" (szombaton), „alternatív útvonal ugyanis nem biztosítható a településen közlekedők számára”, illetve "zavart okozhatnának a helyiek mindennapi életében." A bíróság indokolása szerint a rendezvény idejére lehetett volna más útvonalat biztosítani, továbbá kimondta: a rendőrség alapvető hibákat vétett a tiltás meghozatala előtt, például nem jártak alaposan utána a helyi közlekedési viszonyoknak, menetrendnek és egyáltalán nem vizsgálták ki a bejelentett rendezvény közlekedésre vonatkozó tényleges következményeit.

2.13

2009. március 15.: Tüntetések rendőrségi zaklatása, tömeges előállítások, kordonerdő, jogvédők elleni támadás

2009. március 15-én Budapesten a rendőrség aránytalan és szükségtelen módon korlátozza a gyülekezési jogot, a hatalmas rendőri jelenlét (több ezer rendőr) és kordonerdő elrettentő és megfélemlítő hatású volt. A rendőrség összesen 37 személyt állított elő, 18 főt bűncselekmény miatt, szabálysértés elkövetése miatt 15 személyt.

2009. február 1-én hatályba lépett közrendvédelmi törvénycsomag számos ponton szükségtelenül és aránytalanul korlátozza a vélemény-nyilvánítási szabadságot és a gyülekezési jogot. A „Lex Tojás” néven elhíresült - büntető törvénykönyvet és szabálysértési törvényt számon ponton szigorító, illetve új tényállásokat bevezető - törvényt azzal a nyilvánvaló céllal fogadták el, hogy a politikai ellenzék szabadságjogait csorbítsák, és lehetővé tegyék velük szemben az önkényes, megtorló jellegű hatósági fellépést. Az akkori ellenzék és jogvédők által éles kritikával illetett törvény – amelyet a Nemzeti Jogvédő Szolgálat az Alkotmánybíróság előtt támadott meg - soha nem látott szélességűre tárta az előkészületi cselekmények büntethetőségi körét, garázdaságnak minősíti a testi sérülés okozására alkalmatlan támadást, pl. ha tojással vagy tortával dobznak meg egy közszereplőt.

Ismét gyakoriak voltak a zaklató jellegű igazoltatások és ruházat, illetve csomagátvizsgálások. Sokadik alkalommal jogellenesen magánbiztonsági cégek végezték a ruházat és csomagátvizsgálást az

átesztő pontokon, kiszűrve ismét olyan tárgyakat is (pl. cumisüveg), amelyek a közbiztonságot nem fenyegették.

Az állami ünnepeken a vélemény-nyilvánítási szabadságát gyakorló személyekkel szemben törvényes indok nélkül alkalmaztak személyes szabadságot korlátozó kényszerintézkedéseket, így került sor a 12 pont egyikét felmutató két fiatalember előállítására, megbírságolására, sőt őket és még aznap több más személyt a fogdán megalázó, embertelen bánásmódnak vetették alá. A budapesti főkapitány a jogsértést elismerte, a bíróság az érintetteket felmentette.

A kormányzat céljait nem támogató szervezetek által bejelentett rendezvényeket és azok nagyobb sugarú környékét fémkordonnal kerítették be. A Belváros egyes részei emiatt átjárhatatlanná váltak szükségtelenül akadályozva az emberek szabad mozgását. Mindez a gyülekezések kifelé irányuló, csatlakozásra invitáló jellegét megszüntette és egy körbezárt tömeg rendőri felügyelet mellett tartott zártkörű rendezvényévé silányította a nemzetközi egyezmények és az Alkotmány által is kiemelten védett gyülekezési jog gyakorlóinak közterületi gyülekezéseit.

A tüntetések köré vont kordonoknál lassú és nehézkes be- és kijutást eredményező átesztő pontokat alkalmaztak, ahol igazoltatták az embereket és csomag és ruhaátvizsgálást végeztek a rendőrök. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa megállapította: a BRFK azon eljárása, miszerint a gyülekezési jog hatálya alá tartozó rendezvényeken a rendezvényt biztosító rendőrök beléptetésben való fokozott részvételét, a beléptetéssel egybekötött igazoltatást, csomag- és ruházatvizsgálatot rendelt el, a békés gyülekezéshez való joggal összefüggő visszásságot okozott.

Rendőri támadás érte többek között Morvai Krisztinát, a Jobbik Magyarországért Mozgalom európai parlamenti listavezetőjét és Gaudi-Nagy Tamást, a Nemzeti Jogvédő Szolgálat ügyvezetőjét az V. kerület Nádor u. 2. szám előtt A jogvédők ügyeleti szolgálatot láttak el a Szent István Bazilika előtti téren, ahol egyeztettek a rendőri erők parancsnokaival annak érdekében, hogy a befejezett HVIM rendezvényről az emberek szabadon eltávozhassanak. Az elvonuló 25-30 fős csoportot rendőri sorfállal percek múlva körbezárták. A rendőrsorfallal erőszakosan taszigálta a csoport tagjait, egyesek lábát kirúgták. A rendőrök közül néhányan brutálisan léptek fel egy fiatalemberrel szemben, akit ezt követően feljelentettek (a hivatalos személy elleni erőszak büntette miatt indult eljárást megszüntették), dulakodás támadt és ezzel egyidejűleg a rendőrök a körbezárt csoport tagjait megfelelő indok nélkül könnygázspray-vel lefújták. Néhányan földre kerültek, őket bakancscsal rugdosták, illetve egyesek – köztük egy újságíró - tonfaütéseket kaptak, mások rendőri taszigálást, lökést. A könnygáz olyan erős volt, hogy maguk az azt használó rendőrök sem bírták: fokozottan jelentkező légzésbénulási tüneteket okozott, amely miatt az érintettek majd mindegyike rosszul lett. A jogsértettek panaszainak először a Független Rendészeti Panasztestület, majd az országos rendőrfőkapitány helyt adott, megállapítva: alapvető jogokat sértő rendőri intézkedés történt: a HVIM tüntetéséről távozni kívánó személyek távozásának akadályozása, a jogvédők és elvonuló tüntetők körbezárással történő megállítása és a könnygázspray válogatás nélküli használata jogellenes volt.

A jogsértések miatt az Országgyűlés emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottsága 2009. március 24-én külön ülést tartott, ahol az illetékes miniszter, államtitkár, rendőrségi vezetők, állampolgári jogok biztosa, Független Rendészeti Panasztestület elnöke és jogvédők meghallgatására került sor.

2.14

2009. július 4.: Magyar Gárda és politikai foglyok melletti szimpátiatüntetés jogellenes feloszlata és 216 ember előállítása

2009. július 4-én délután Budapesten az Erzsébet téren egy be nem jelentett, de békés tüntetést tartott a Magyar Gárda Mozgalom közel 300 gárdistája és szimpatizánsai a Magyar Gárda Egyesület feloszlata kimondó július 2-i bírósági ítélet elleni tiltakozás és a demonstrálók által politikai foglyoknak minősített Budaházy György szabadlábra helyezésének követelése céljával. Ezt megelőzően a rendőrség (BRFK bűnügyi főkapitány-helyettese) olyan vezetői intézkedést bocsátott ki,

amely szerint garázdaság szabálysértését követi el, aki a Magyar Gárda egyenruháját viseli, és ezért el kell járni vele szemben. Bencze József volt országos főkapitány által a 2002 és 2010 közötti állami jogsértéseket vizsgáló parlamenti albizottság előtti meghallgatásán elismerte az intézkedés jogellenességét, amelyet két nap múlva visszavontak.

A tüntetést a rendőrség erőszakkal feloszlatta, 216 embert állított elő, köztük Vona Gábort, a Jobbik Magyarországért Mozgalom elnökét és Kiss Róbertet, a Magyar Gárda Mozgalom akkori főkapitányát. A magyar rendészet történet legújabb kori időszakában, sőt 1956 óta egy napon ennyi ember előállítására egy tüntetésről még nem került sor. Négy emberrel szemben hivatalos személy elleni erőszak miatt büntetőeljárás indult, a rendőrség összesítése szerint 205 személlyel szemben különböző szabálysértések- garázdaság, közbiztonságra különösen veszélyes eszközzel kapcsolatos szabálysértés, jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni engedetlenség, valamint személyi igazolvánnyal kapcsolatos szabálysértés- elkövetése miatt indult eljárás. Az eljárások egy részében felmentésre, más részében felelősségre vonásra került sor. A rendőri akció során 17 civil személy sérült meg, egy embernek karját törték el tonfával, a közvetlen közletről könnygáz-spray-vel arcba fújtak olyan embereket, akik részéről semmiféle támadás nem fenyegette a rendőröket. Ellenállást nem tanúsító, ülő emberekkel szemben brutálisan, embertelen és megalázó bánásmódot megvalósítva léptek fel a rendőrök. Rendőrök sérüléséről nem érkezett tájékoztatás.

Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa esetről készült jelentésében megállapította, hogy a rendezvény feloszlata során elhangzott felszólítások nem jelölték meg annak indokát, ez pedig a békés gyülekezéshez való joggal összefüggő visszásságot okozott. Rámutatott: egy bírósági ítélet indokolásában foglalt akár elvi jelentőségű megállapítások nem szolgálhatnak közvetlenül egy rendőrségi intézkedés jogalapjául. Megállapította: „több esetben került sor rendőrbot és ingerlőgáz alkalmazására, a még verbális agressziót sem tanúsító, földön ülő személyekkel szemben.” továbbá „az ülőstrájkok, blokádok akkor sem tekinthetők békétlennek, ha az csak a személy elleni erőszakkal szüntethető meg, vagyis mindaddig, amíg a résztvevők csak passzív ellenállást tanúsítanak, megalapozottan hivatkozhatnak a gyülekezési jog védelmére.” Az ombudsman megállapította, hogy az előállítás szükségessége is kérdéses volt.

A tüntetés feloszlataát a Fővárosi Bíróság 2010. október 4-én született jogerős ítéletével jogellenesnek nyilvánította, így jogellenes a 216 tüntető előállítása is, részükre kártérítés jár és perújításra jogosultak azok, akiket szabálysértési bírsággal sújtottak. A bíróság kimondta, hogy a spontán tüntetés nem vesztette el békés jellegét, nem valósította meg mások jogainak, szabadságának sérelmét és nem akadályozta a forgalmat, és ezek alapján a demonstráció nem volt feloszlatható.

Bencze József volt országos főkapitány által a 2002 és 2010 közötti állami jogsértéseket vizsgáló parlamenti albizottság előtti 2010. szeptember 23-i meghallgatásán a Magyar Gárda-ügy kapcsán alkotott szabálysértési tényállásról az alábbiak szerint nyilatkozott: „Született egy nagyon gyenge szabálysértési törvény-módosítás, ami a betiltott társadalmi szervezet tevékenységében való részvételt szabályozta, és azt mondta, hogy rendőr őrmester, tessék elolvasni az 58 oldalas bírósági döntést, és abból kiolvasni, hogy mi az a tevékenység, ami tiltott a bíróság által, és akkor tessék eljárni.... A bíróság öt olyan eset konjunktív feltételként való megjelenését írta elő, amit létezhetségtelen egy olyan szituációban jól mérlegelni, hogy valóban az az öt eset egyszerre, egy időben fennállt vagy sem. ...Akkor született egy módosítása ennek a szabálysértési tényállásnak, ami közel sem lett megint a jogalkotás vasárnapja vagy ünnepnapja. „

2. 15

Ellenzék személyek és szervezetek fokozott kriminalizálása

A 2006 utáni időszakban számtalan olyan kormányellenes tüntetés volt, ahol jogellenes rendőri intézkedések történtek. Több esetben csapaterővel, könnygáz és vízágyú bevetésével jogellenes

felosztatásra vagy önkényes előállításokra, és az érintettekkel szemben gyakran megalapozatlan büntető- és szabálysértési eljárások indítására került sor.

Szilvász György volt titokminiszter magukért beszélő szavai világosan felrajzolják a hatalom felfogását a másként gondolkodókkal szemben, akik köre a parlamenti ellenzéktől a parlamenten kívüli pártokra és politikai jellegű, közügyekben aktív civil szervezetekig terjedt. Az Országgyűlés Emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottságának, Honvédelmi és rendészeti bizottságának és Nemzetbiztonsági bizottságának 2006. október 31-i összevont ülésén ekként nyilatkozott:

„Azt követően (2006. szeptember 18.) azt tapasztaltuk, hogy a szélsőjobboldali szervezetek, amelyek korábban önállóan, vezetőik elszigetelve dolgoztak, egyfajta hálózatot hoztak létre, a radikális és kevésbé radikális, a békés tüntetések eszközeit is alkalmazó vagy kizárólag azt alkalmazni akaró, illetve a szélsőséges, akár a fegyverhasználatig is elmenő köröket építettek ki, törekedtek a kiépítésére - egészen precízen fogok fogalmazni. E hálózat, amely tehát elsősorban szélsőséges, szélsőjobboldali szervezetek tagjaiból állt, kapcsolatot keresett és talált parlamenti pártokhoz, illetve ismert politikai szervezetekhez. A Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom, a Lelkiismeret '88, a kuruc.info rasszista honlap köré szervezett személyiségek, csoportosulások megtalálták a kapcsolataikat a Magyarok Világszövetségének egyes tisztségviselőivel és vezetőjével, megtalálták a Jobbik Magyarországért Mozgalom egyes vezetőihez, tisztségviselőihez, megtalálták a MIÉP-hez ezeket a személyi, szervezeti kapcsolatokat. Kijelenthető, hogy a MAGOSZ egyes vezetőivel is szoros kapcsolatot alakítottak ki. Kijelenthető az is, hogy egyes fideszes helyi szervezetekkel is felvették a kapcsolatokat, és érdemben építették ki azokat. Október 23-a után sem szűntek meg ezek a háttérszerveződések és egyeztetések. Ezúton is mindenkit szeretnék figyelmeztetni arra, hogy cselekményeik, amelyekben részt vesznek, törvénytelenek, az alkotmányos rend megdöntésére irányuló konfrontáció előkészítésében vesznek részt, és ezt a rendőrség és a Nemzetbiztonsági Hivatal minden rendelkezésére álló törvényes eszközzel meg fogja akadályozni a következő napokban is.”

A parlamenten kívüli ellenzék elleni eljárások közül Vona Gábor Jobbik elnök elleni büntetőeljárás emelhető ki. Ellene egyesülési joggal visszaélés vétsége miatt indítottak 2009-ben eljárást: a gyanúsítás szerint 2009. augusztus 22-én Szentendrén, magánterületen megtartott Új Magyar Gárda Mozgalom rendezvényen a Gárda vezetőjeként vett részt. A büntetőeljárást idén októberben végül megszüntette a Központi Nyomozó Főügyészség, mivel a nyomozás adatai alapján bűncselekmény elkövetése nem volt megállapítható, és az eljárás folytatásától sem volt várható eredmény. Az eljárást annak ellenére folytatták az idei országgyűlési választási kampányban, hogy mentelmi jogának kérdésében az illetékes szerv nem döntött, ezt a hibát legfőbb ügyész is beismerte. A Magyar Gárda 3 tagjával szemben már a vádemelés után 2010. őszén szüntette meg a bíróság az egyesülési joggal visszaélés miatt indult büntetőeljárást.

A parlamenti ellenzék ellen is indultak ilyen jellegű eljárások: a 2002-es kormányváltás után az „Orbán-éra gyanús ügyeinek kivizsgálása” címén Keller László államtitkár hetvenmilliárd forintnyi közpénz tárgyában több mint 200 feljelentést tett, amelyek nyomán indult büntetőeljárások később minden esetben felelősség megállapítás nélkül megszüntetésre kerültek. Kirívó eset volt Berkecz Mária, Millenáris Kht. volt vezetőjének meghurcolása: Keller László közpénzügyi államtitkár ellene is tett feljelentést jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés gyanúja miatt. A hűtlen kezelés vádja alól bűncselekmény hiányában két esetben is felmentették (2003-ban, illetve 2006-ban). A nyomozás során nagy vihart kavart a nyomozók Berkecz Máriával szembeni bánásmódja: zárolták a bankszámláit, bevonták az útlevelét, az előzetes letartóztatása során egymás után többször meztelenre vetkőztették. A rendőrséget az ő esetében is politikai megfélemlítésre használták.

2007-ben a Magyar Nemzet c. napilap egyik újságírójánál, Pál Gábornál a Nemzetbiztonsági Hivatal munkatársai jelentek meg azt követően, hogy kollégájával Lesencefalun, a titkosszolgálatokat is irányító Szilvász György kancelláriaminiszter hatalmas építkezésén járt. A két újságíró a kormánytagok vagyonosodását vizsgálta. Az NBH munkatársai arról kérdezősködtek, hogy mit keresett társával a Veszprém megyei faluban. Pál Gábor elmondta nekik a luxusberuházást, és hogy a lap munkatársaiként jártak a településen, a két férfi ezután szinte fenyegetően azt kérdezte tőle: mennyire biztos az állása az újságnál. Ezután azt mondták: csak azért érdeklődnek, mert több furcsa

eset, betörés és bűncselekmény történt Lesencefalu környékén. Demeter Ervin volt titokminiszter, a nemzetbiztonsági bizottság fideszes tagja szerint ugyanakkor a diktatúrákra jellemző, hogy a miniszter személyes ügyeinek takargatására használja a titkosszolgálatokat.

2010-ben született jogerős ítélet szerint megbízásnak minősült az, hogy Draskovics Tibor volt rendészeti miniszter kiemelt figyelmet kért a Nemzeti Nyomoz iroda vezetőjétől ellenzéki sajtómunkásokkal kapcsolatos ügyben. A hírTV 2009-ben dokumentumokkal igazolta, hogy a Célpont c. műsor, kormány számára kellemetlen témákat feszegető riportereinek lejárására indított drogügyben Draskovics Tibor is utasítást adott. Hangfelvételek állnak rendelkezésre arról, hogy kormányközeli személy pénzt ígért annak érdekében, hogy a riporterek gépkocsijába kábítószer tegyenek és értesítsék a rendőrséget, akiknek közúti ellenőrzés során kellett volna lecsapnia az ellenzéki sajtószerző tagjaira.

2009 októberében a Keller László MSZP-s politikus által leleplező újságcikk kapcsán rágalmozás miatt feljelentett Pindroch Tamást, a Magyar Hírlap újságíróját annak ellenére rabosították, hogy 2009. augusztus 1-je óta nem kell nyilvántartani annak az adatait, akivel szemben a büntetőeljárás magánvádas bűncselekmény miatt előterjesztett magánindítvány alapján indult. A rendőr ellen fegyelmi eljárás indult, a Szabadság Kör tiltakozott és vizsgálatot követelt.

Források:

- Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának Hivatala: Gyülekezési jogi projekt <http://www.obh.hu/allam/aktualis/pdf/gyulekezesijogi.pdf>
- Emberi Jogok Európai Bírósága: www.echr.coe.int
- Független Rendészeti Panasztestület: www.panasztestulet.hu
- Nemzeti Jogvédő Alapítvány és Szolgálat: www.njsz.hu
- Szabadság Kör: www.szabadsagkor.blog.hu
- Társaság a Szabadságjogokért: www.tasz.hu